

Veiledning om hold av MINIGRIS

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Til deg som har eller vurderer å skaffe deg kjæledyr

Å ha kjæledyr medfører et stort ansvar. Et dyr er ikke en "bruk og kast"-vare, men et levende og følende individ. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige belastninger. Som dyreeier må du spørre deg selv: «Hva kan jeg gjøre for at dyret får et godt liv ut fra dyrets egne behov?» Du må tenke nøye gjennom om et kjæledyr passer inn i hverdagen din.

Hvis du velger å bli dyreeier, har du ansvar for:

Å skaffe deg kunnskap om dyrets behov

Kjæledyr har behov for å bli aktivisert og leve i et miljø som er tilpasset dyrearten. Hvordan dyrearten lever i naturen, gir en pekepinn om hvilke behov kjæledyret ditt har. Trenger det å være sammen med andre dyr av samme art, ha mulighet for å gjemme seg på et trygt sted eller stadig utforske nye miljøer? Dyr som kjeder seg, er ensomme, utrygge eller frustrert på annen måte, kan utvikle atferdsforstyrrelser. Det er du som er ansvarlig for at dyret ditt har det godt. Før du velger å anskaffe et kjæledyr, må du sette deg grundig inn i dyreartens behov. Du bør kjøpe eller låne en bok om dyrearten og skaffe informasjon fra dyrebutikken, oppdretteren eller interesseforeningen. Du kan også finne mye informasjon på internett.

Å verne dyret mot sykdom, skade og smerte

Du må gjøre det du kan for å hindre at dyret ditt blir sykt, skadet eller sprer sykdom til andre dyr eller mennesker. Hvis dyret likevel blir sykt eller skadet, har du ansvaret for å begrense lidelsen. Du må blant annet vurdere om dyret bør tas med til veterinær. Mange sykdommer og skader kan behandles med legemidler og inngrep. Noen ganger er det likevel bedre å avlive et lidende dyr enn å utsette det for langvarig, smertefull behandling. Dette kan veterinæren hjelpe deg å vurdere. Kjæledyr skal avlives av veterinær eller andre personer som vet hvordan dette skal gjøres.

Andre ting å tenke over:

Barn og dyr

Ikke alle dyr egner seg for barnefamilier. Barn må lære at dyr skal behandles forsiktig, og at dyr ikke er leketøy. Barn under 16 år har ikke lov å ha ansvar for dyr alene. Dette gjelder også for dyrepass i ferier. Selv om barn får «egne» kjæledyr, er det uansett de voksne som har ansvaret for dyrets velferd.

Godt naboskap

Kjæledyr kan sjenerer naboene. Du bør tenke over om dyret passer inn der du bor.

Forsvarlig avl

Det er bare lov å bruke friske og velfungerende dyr i avl. Ukritisk avl kan føre til genetiske defekter som igjen kan føre til lidelse for dyrene. Du bør alltid velge et friskt og velfungerende dyr som kjæledyr og forebygge uønsket formering. Hvis kjæledyret får unger, har du ansvar for at de får gode liv hos deg eller andre.

Dyrevelferdsloven sier mer om hvordan dyr skal behandles. Du finner loven og mer informasjon på www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold

Hva du bør tenke over – før du skaffer deg minigris

Selv om minigriser gjerne holdes som et alternativ til hund, kan de ikke sammenliknes med hunder i behov eller væremåte. Mini-griser har samme egenskaper og behov som vanlige griser, og krever samme levemiljø og aktivisering for å trives. Griser er sosiale dyr som bør holdes to eller flere sammen. Griser har også et stort behov for å utforske omgivelsene, rote og grave i jorda. De bør derfor ha tilgang til et trygt uteområde som egner seg til dette formålet. Hvis minigrisen skal bo i huset sammen med deg, må du være forberedt på en del ekstra jobb, bl.a. vil minigrisen daglig trenge materiale den kan rive og rote i, og lage seg rede av. Du bør også sjekke på forhånd om det er tillatt å holde gris der du bor.

Vanlig vekt for en voksen minigris er 20-50 kg. Griser fra samme kull kan bli ulike av størrelse, og det kan være vanskelig å forutsi voksen størrelse på en minigrisunge. Når du anskaffer en minigrisunge, kan du med andre ord risikere å få en gris som blir større enn forventet.

Forventet levealder for minigris er omkring 15 år, så du bør tenke nøye gjennom om du er forberedt på å ta ansvar for et dyr daglig i mange år fremover.

Hva er en minigris?

Tamgris eller tamsvin (*Sus scrofa domesticus*) er en underart av villsvinet som har vært holdt som husdyr i mer enn 10 000 år. I de senere år har noen også begynt å holde små griser som kjæledyr, såkalte minigriser. Minigris er ingen

egen rase, men ulike blandingsraser som er avlet for å være små.

Vietnamesisk hengebuksvin er en liten svinerase med svai rygg og hengende buk som har vært mye brukt for å få frem ulike minigrisblandinger.

Minigris i ferien

Du er ansvarlig for at grisen din får forsvarlig stell også når du er bortreist. Griser blir lett stresset, og liker ikke endringer i tilværelsen. De er derfor ikke like enkle å ta med på ferie som hunder. Mange vil kvie seg mer for å passe på en minigris enn en hund, og det er de færreste kenneler som tar inn minigris.

Ikke ta med grisen til utlandet

Det er strenge regler for å hindre at nye dyresykdommer kommer til Norge, og disse gjelder enten grisen er landbruksdyr eller kjæledyr. I praksis vil det si at du for eksempel ikke kan ta med deg grisen på hytta i Sverige. For å innføres til Norge må grisen være fulgt av en helseattest fra en offentlig veterinær i avsenderlandet. Attesten skal gis etter en identitetskontroll og klinisk undersøkelse som skal gjøres maksimum 24 timer før innførsel til Norge. Før denne attesten kan gis skal grisen ha

oppholdt seg på samme sted i minst 30 dager. Den må i tillegg settes i offentlig godkjent isolat i Norge i 2 mnd. Mer informasjon om innførsel av gris til Norge finner du på Mattilsynets nettsider.

Krav til merking og registrering

Forskrift om sporbarhet av svin av 10. mai 2011 nr. 482 stiller krav om at eiere av griser som holdes som kjæledyr skal registrere seg hos Mattilsynet seinest samme dag som dyreholdet starter. Videre skal alle svin som holdes som kjæledyr være merket med et øremerke. Dyreeier skal føre et driftsenhetsregister, og ha helsekort hvor utførte behandlinger av grisen(e) er registrert. For eiere av gris som holdes som kjæledyr er det ikke nødvendig å registrere opplysninger om forflytning av grisen dersom forflytningen skjer midlertidig, innad i Norge, og ikke skjer til et annet svinehold. Dyreholder skal likevel kunne dokumentere hvor grisen kommer fra. Mer informasjon om hvilke opplysninger som skal registreres og oppdatering av disse, krav til merking av svin, føring av registre og registrering av forflytning finner du på Mattilsynets nettsider.

Fôring

Grisen er alteter. Det vil si at den spiser både plantekost og kjøtt. En minigris bør føres med kraftfôr beregnet på gris. I tillegg til kraftfôr trenger grisen fiberrikt grovfôr som halm eller høy. Frukt og grønnsaker er også fint tilleggsfôr.

Det er viktig at minigrisen får et fullverdig fôr tilpasset alderen og i passe mengde. Unge dyr har behov for mer protein og fett i kosten enn voksne. For lite næring er skadelig for dyr i vekst, og du kan ikke påvirke hvor stor minigrisen blir som voksen ved å holde igjen på maten.

Voksne dyr blir lett overvektige hvis de får for kraftig kost. De bør føres med mindre næringsrik mat med mye fiber, slik at de føler seg mette uten å bli overvektige. Hvis du sprer mat over et større område, eller gjør den vanskelig å få tak i, får grisen fin aktivisering.

Vær oppmerksom på at det er forbudt å gi kjøtt og blodprodukter fra drøvtyggere (ku, sau, geit) til gris på grunn av faren for smitte med skrapesyke og kugalskap. Det er heller ikke tillatt å føre gris med kjøkken- og matavfall. Dette fordi minigrisen kan smittes av sykdom via maten, og spre smitte til andre griser. Mer informasjon om regelverket for dyrehelse finner du på Mattilsynets nettsider.

Krav til levemiljø

I naturen bruker en gris mye av tiden på å lete etter mat ved å grave i underlaget med trynet. den vil også tygge på forskjellige ting og lage seg et rede å ligge i. Minigriser vil også ønske å gjøre disse tingene. De trenger daglig tilgang på noe de kan grave og rote i, og tygge på. Det beste er å gi grisen tilgang til et inngjerdet utendørs område med jord å grave i og halm eller høy å aktivisere seg med. I varmt vær må grisen ha tilgang på skygge og vann eller gjørm, slik at den kan kjøle seg ned. Griser svetter ikke, og de er følsomme for varme.

Innendørs vil grisen kunne bruke pledd eller aviser å rote i for å få utløp for noe av gravebehovet. Den vil også gjerne hente ulike myke materialer og samle på et egnet sted for redebygging. Innendørs bør grisen ha en bunge der den kan oppholde seg trygt når det ikke er noen som har tilsyn med den. Ellers bør den ha mulighet til å gå fritt omkring i huset for å få tilfredsstilt sitt behov for aktivitet og selskap. Griser er renslige dyr som helst vil gjøre fra seg på en fast plass. Derfor går det ofte greit å lære minigrisen å benytte innedo på samme måte som katt. Minigrisen kan også lære å bli luftet i bånd.

Håndtering og aktivisering

Den beste måten å sørge for at minigrisen din får nok aktivitet og stimuli på, er å holde to minigriser sammen og tilby en stor og tilrettelagt uteplass. Du kan også aktivisere minigrisen ved å lage oppgaver der den skal lete etter godbiter eller trene den opp til ulike triks. Griser er lettlærte og nysgjerrige. Lærer du grisen din å kjenne og utnytter disse egenskapene, kan du og grisen få mye moro sammen. Såkalt «klikker-trening», hvor du forsterker ønsket atferd med en lyd etterfulgt av belønning, fungerer veldig godt på minigris.

Helse og sykdom

Mosjon og riktig kosthold er den beste måten å forebygge sykdom hos minigriser på.

Grisen er et klauvdyr og klauvene vokser hele livet. Det er derfor svært viktig at de kortes ned med jevne mellomrom. Det samme gjelder for hjørnetennene hos råner. Lær deg hvordan du skal stelle klauver og tenner på riktig måte, eller få hjelp av noen som kan det. Tren grisen din til å la deg kontrollere klauvene og tennene fra den er liten.

Vår og høst røyter grisen, det vil si at en del av busten faller av og erstattes med ny. Grisen er i utgangspunktet et renslig dyr og bør bare bades hvis den har blitt skitten. Vær oppmerksom på at griser lett blir overopphetet, og at de derfor trenger avkjøling i form av skygge eller vann når det er varmt. Hvis minigrisen er mye utendørs på sommeren trenger den tilgang på skygge og eventuelt også smøring med solkrem, ellers kan den bli solbrent.

Du bør ta med minigrisen til veterinær med jevne mellomrom for helsekontroll og nødvendige vaksiner. Gjør deg derfor kjent med hvor du finner din nærmeste veterinær med kunnskap om minigris. Minigrisen bør vaksineres mot bakteriesykdommen rødsjuka to ganger i året. I tillegg bør purker som brukes i avl, vaksineres mot parvovirus før bedekning. Andre vaksiner kan også være nødvendige, snakk med din veterinær.

Griser kan være utsatt for endoparasitter (innvollsorm), spesielt hvis de har mye kontakt med andre husdyr. Det anbefales

å ta en avføringsprøve av grisen når den er 2-3 måneder og få den undersøkt for parasitter, slik at minigrisen kan behandles ved behov. Griser som har liten kontakt med andre griser eller andre husdyr, vil ikke ha behov for regelmessig parasittbehandling. Vær også oppmerksom på at griser kan få skabb. Dette skyldes en skabbmidd som vanligvis forårsaker intens kløe hos grisen. Det vil etter hvert kunne bli håravfall og skorper på huden, særlig på ørene. Skabb er enkelt å behandle. Hvis du mistenker skabb bør du oppsøke veterinær.

Atferdsproblemer

Hvis grisen oppfører seg unormalt, for eksempel gnager mye på møbler og inventar i huset, kan dette være tegn på at den trenger mer variert aktivitet, eller er for mye alene. Forsøk alltid å finne årsaken til problematisk atferd og gjøre noe med den heller enn å begrense grisens muligheter til å uttrykke sin atferd.

Når grisen blir kjønnsmoden kan den endre atferd og bli vanskeligere å komme overens med. Det er tillatt å kastrere minigriser når inngrepet gjøres for at dyret selv skal få et bedre liv, for eksempel mer frihet og sosial kontakt.

Mattilsynet forvalter lov om dyrevelferd. Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr. Våre veiledninger om hold av kjæledyr er utviklet i samarbeid med interesse- og dyrevernerorganisasjoner.

Varslingsplikt

Enhver som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet.

(Fra Lov om dyrevelferd, § 5.)

Du kan varsle Mattilsynet om dyr som lider via våre nettsider:

http://www.mattilsynet.no/om_mattilsynet/varsle_oss/

Les mer om dyr og dyrevelferd her:

http://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/

Du kan også kontakte Mattilsynet

på telefon 22 40 00 00.

